

TÜRK COĞRAFYA KURUMU

Turkish Geographical Society

“ORTAÖĞRETİM COĞRAFYA DERSİ (9, 10, 11 VE 12. SINIFLAR) TASLAK ÖĞRETİM PROGRAMI”NA İLİŞKİN TÜRK COĞRAFYA KURUMU DEĞERLENDİRME RAPORU

T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından 16.03.2016 tarihinde kamuoyunun görüş ve önerilerine sunulan “[Ortaöğretim Coğrafya Dersi \(9, 10, 11 ve 12. Sınıflar\) Taslak Öğretim Programı](#)”na ilişkin **Türk Coğrafya Kurumu** değerlendirme raporudur.

Değerlendirmeler aşağıda yer alan başlıklar üzerinden gerçekleştirilmiştir.

- Belirsiz, yanlış ve net olmayan ifadeler
- Objektif olmayan siyasi değerlendirmeler
- Tartışmalı Konular
- Açıklanan vizyon ile program arasındaki çelişkili tutumlar
- Coğrafi Sistematik ve Tematik Coğrafya Öğretiminin Yapısı

A. BELİRSİZ, YANLIŞ VE NET OLMAYAN İFADELER

- “Türkiye’deki sosyal ve iktisadi gelişmeye bağlı olarak ortaya çıkan yeni bilgi birikiminin öğretim programlarına yansıtılması bir zaruret olmuştur. Bu gerekçeler ışığında liselerde okutulan Coğrafya dersi öğretim programının yeniden gözden geçirilmesi ve ortaya çıkan bu yeniliklerin programa yansıtılmasının uygun olacağı değerlendirilmiştir.” (Sayfa 2)*

Yukarıdaki alıntıda yer alan “Türkiye’deki sosyal ve iktisadi gelişmeye bağlı olarak ortaya çıkan “yeni bilgi birikimi ve yenilikler” ifadesi belirsizlik içermektedir.

- Türkiye’nin yeni vizyonuna uygun olarak, başta Türkiye ile yakın bölgeler ve ülkeler olmak üzere Dünya’daki gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler hakkında coğrafi bilgi kazandırmak,” (Sayfa 4)*
“Türkiye vizyonuna uygunluk.” (Sayfa 4)

“Genel Amaçlar” ve “Temel İlkeler” başlıkları altında yer alan “Türkiye’nin yeni vizyonu” ifadesi belirsizlik içermektedir. Bilim dallarının evrenselliği gözetildiğinde “Türkiye Vizyonu’na uygunluk” ifadesi ile nasıl bir yapı ortaya konulmaktadır?

- “Günümüz nüfus ve yerleşme dağılımına yaklaşım, kültürel öğeler üzerinden açıklanmaktadır.” (Sayfa 14)*

Alıntıda yer alan “kültürel öğeler” nelerdir ve yine bahsedilen nüfus ve yerleşme dağılımı yaklaşımını nasıl şekillendirmektedir? Nüfus ve yerleşme dağılımını etkileyen bir sürü temel faktör varken, neden bu dağılım kültürel öğeler üzerinden açıklanmaya çalışılıyor?

- Öte yandan tek kullanım veya dağıtım mekanizmasının bulunduğu bir durumda da ekonomik problem olmayacaktır. Kaynakların kit ve farklı sonuçlara ulaşma alternatifinin bulunması seçimi zorunlu kılar. Burada iktisatçıların kaynak olarak gördüğü terim genellikle coğrafi unsurlardan birisine karşılık gelmektedir. İnsan ise eşitsizliğin öteki tarafı olarak durmaktadır. Çoğunlukla nüfus olarak tanımlanır. (Sayfa 15)*

İktisadi Coğrafya alanında bahsedilen “tek kullanım veya dağıtım mekanizması” ile anlatılmaya çalışılan yapı nedir?

TÜRK COĞRAFYA KURUMU

Turkish Geographical Society

5. “9.2.1.1. Farklı konum özelliklerinden hareket ederek Türkiye'nin matematik konumunu sorgular.” (Sayfa 24)

Türkiye'nin matematik konumunun sorgulanması nasıl olacak? Bu sorgulama sonucunda ulaşılmaması beklenen hedefler nelerdir?

B. OBJEKTİF OLMAYAN SİYASİ DEĞERLENDİRMELER

1. “Son yıllarda yaşanan istikrarlı kalkınma sayesinde ülkemiz dünyanın en büyük ekonomilerinden biri haline gelmiştir. Yabancı turistlerce tercih edilen öncelikli ülkelerden birisi olmuştur. Az gelişmiş ülkelere yardımda duyarlı, yani çevresindeki ülkelere ve dünyaya yardım elini uzatan ülkeler arasında ön sıradadır. Balkanlardan Uygur bölgesine, Arakan'dan Somali'ye kadar pek çok coğrafyada Türkiye'nin izlerine rastlamak mümkündür. Türkiye dünyada yaklaşık 120 ülke ile dış ticaret bağlantısına sahiptir. Ekonomik büyüklükte G-20 ülkeleri arasında yer almaktadır. Yani Türkiye bölgesel ve küresel bir ülke/güç haline gelmiştir.” (Sayfa 1)

“Türkiye'nin Dünya üzerindeki yeri ve konumuna bağlı olarak siyasi bölgelere coğrafya programında hacimli bir yer ayrılmıştır. Ulaşım, turizm, uluslararası ilişkiler, uluslararası ticaret alanında Türkiye'nin başat ülkelerden birisi olması, küresel rekabetin içinde olması yaklaşımın temel nedenidir. Kafkasya, Türkistan, Balkanlar, Ortadoğu, Kuzey Afrika ülkeleri, Türkiye ile olan ilişkileriyle birlikte öğrencilere verilecektir. Ayrıca BM'nin kullandığı gelişmiş, gelişmekte olan ve az gelişmiş ayırımından yola çıkarak bazı ülke örnekleri de programa taşınmıştır.” (Sayfa 18)

“HARİKALAR DİYARI: TÜRKİYE

Uluslararası bir marka haline gelen Türkiye'nin farklı karakterlerinin genç nüfusa öncelikle öğretilmesi coğrafya öğretim programın önemseydiği bir yaklaşımdır. Türkiye teması, Türkiye'nin farklı karakterlerini coğrafi analiz üzerinden vermek yaklaşımına dayalıdır. Buna ek olarak genç nüfusun ülkemizi tanımaması, değerlendirmesi, benimsemesi, küresel rekabet ortamının farkına varması için böyle bir bölüm meydana getirilmiştir. Böylece her sınıfta verilmek üzere programa eklenen; Türkiye'nin dünyaya mirası, Türkiye'de göçebe yaşamlar, Türkiye'nin yavaş şehirleri, Türkiye'nin sulak alanları ve endemizm, Anadolu'nun mimari anıtları, Türkiye: turizm devri gibi sıradışı konular belirlenmiş ve fiziki-beşeri ortam özellikleri üzerinden konuların verilmesi amaçlanmıştır.” (Sayfa 18)

Yukarıdaki alıntılarda altı çizili olarak gösterilen düşünceler ne yazık ki; kişilerin şahsi anlayışlarından veya önyargularından etkilenmiş, kişilerin eğilimleri altında biçimlenmiş ve istenilen sonuç ifadelerine ulaşılmıştır. İçeriklerin öznelleştirilmiş olması bu içeriklerin “sıradışı” olduğunun göstergesi olarak kabul edilemez.

2. “Varlık – Yokluk Aynası: İktisadi Coğrafya” (Sayfa 15)

İktisadi Coğrafya içeriğinin “Varlık – Yokluk Aynası” olarak ifade edilmesi algısal sorunları da beraberinde getirmekte ve ne yazık ki kaderci bir başlığın ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

TÜRK COĞRAFYA KURUMU

Turkish Geographical Society

3. “9.1.1.1. Coğrafya biliminin gelişiminden yola çıkarak, bilimsel niteliğini kavrar. Çağında öncü olmuş Türk ve Müslüman coğrafyacılarından örnekler verilmelidir. (Sayfa 24)”

Tema başlığı “Yaşamın İçinde Coğrafya Bilimi” iken ve bilimin evrenselliğine vurgu yapılırken içeriğin Türk ve Müslüman coğrafyacıları ile sınırlandırılmasının gerekçesi nedir?

4. 10. 8. BÜYÜK YAP-BOZ: BÖLGELER
10.8.1. KÜLTÜREL HİTERLANDIMIZ
10.8.1.2. Kafkaslar ile ülkemiz arasındaki tarihi kültürel ve akrabalık bağlarını önemser.
10.8.1.3. Türkistan ile akrabalık bağlarını önemser.
10.8.1.5. Ortadoğuda çok kültürlü yapının ortaya çıkardığı sorunları tartışır.
(Sayfa 38)

11. 8. BÜYÜK YAP-BOZ: BÖLGELER

11.8.1. KAFKASYA VE TÜRKİSTAN

11.8.1.2. Siyasi sınırlar ile dini ve etnik gruplar arasındaki ilişkiyi analiz eder.

Okuma Parçası: Karabağ Sorunu ve Hocalı Katliamı

11.8.1.3. Kafkaslar'daki çok kültürlü yapının ortaya çıkardığı sorunları tartışır.

Okuma Parçası: Kafkas İslam Ordusu

(Sayfa 47)

11.8.2. KÜLTÜR MOZAIĞI: BALKANLAR

11.8.2.2. Siyasi sınırlar ile dini ve etnik gruplar arasındaki ilişkiyi analiz eder.

11.8.2.3. Balkanlar'daki çok kültürlü yapının ortaya çıkardığı sorunları tartışır.

(Sayfa 48)

12.8. BÜYÜK YAP-BOZ: BÖLGELER

12.8.1. MEDENİYETLER BEŞİĞİ: ORTADOĞU ve KUZEY AFRİKA

Ortadoğu ve Kuzey Afrika'nın Potansiyeli ve Riskleri

Ortadoğu ve Kuzey Afrika'nın Etnik ve Dini Yapısı

12.8.1.4. Siyasi sınırlar ile dini ve etnik gruplar arasındaki ilişkiyi medeniyetler bağlamında analiz eder.

Okuma Parçası. ???

10 – 11 ve 12. Sınıf içeriğinde “Büyük Yap-Boz: Bölgeler” teması altında oluşturulmuş yukarıdaki ünite, konu, kazanım ve okuma parçalarının seçimi ile ilgili olarak gerekçeli açıklamalar yeteri kadar verilmemiştir. Bu yaklaşım tümüyle siyasi bir bakış açısının ortaya konulduğunu kanıtlar niteliktedir. Altı çizili ifadelerden yola çıkarak; bu bölgelerde yaşamaları sürdüren halklar ile akrabalık bağlarına sürekli vurgu yapılması ile birlikte yine bu bölgelerdeki dini ve etnik yapı analizlerinin yapılması coğrafi bakış açısında bozulmalara yol açmaktadır. Bu kapsamdaki bir yapı sosyolojik ve teolojik değerlendirmelerin ön plana çıkması ile ilgili kaygılar doğurmaktadır.

Ayrıca bahsi geçen bölgelerde “çok kültürlü yapının ortaya çıkardığı sorunlar” üzerine yoğunlaşıldığı görülmektedir. “Çok kültürlülük” tüm toplumlarda tarihsel-antropojenik bir gerçekliktir ve günümüz toplumlarında bu durumu sorun olarak kabul etmek yerine kültürel çeşitliliği, dinsel ve etnik farklılıkları yönetme becerilerinin geliştirilmesi esas alınmaktadır.

TÜRK COĞRAFYA KURUMU

Turkish Geographical Society

Tüm bunlara ek olarak “Okuma Parçası” olarak kullanılacak metinlerin ayrımcılık ve ötekileştirme içermemesi konusunda hassas davranılması gerekmektedir.

C. TARTIŞMALI KONULAR

1. “Coğrafya Programının hazırlanmasında önceki programların olumlu yönleri dikkate alınmıştır.

Ek olarak öğrencilere coğrafi bilinç kazandırmak, coğrafya bilgilerini günlük hayatla ilişkilendirmek ve günlük yaşamlarında karşılaştıkları sorunları çözümede coğrafya bilgisinden yararlanma yaklaşımı gözetilmiştir.” (Sayfa 5)

Daha önce hazırlanmış olan Coğrafya öğretim programlarında var olan yaklaşımlara ek olarak yeni gözetilen yaklaşımların eski programlarda da olduğunu görebilmekteyiz. Eski programı karalar nitelikteki bu tutumu kabul etmek mümkün değildir.

2. “Günümüzde insan var olan doğal çevreden bağımsız, planlama, projelendirme yolu ile yapılmış, yapay bir çevre meydana getirme kudretine sahiptir. Toprakta bağımsız laboratuvar ortamında tarım yapabilmekte veya Kanal İstanbul gibi projeler hazırlayabilmektedir. Şayet Kanal İstanbul projesi hayata geçirilecek olur ise tüm Dünya haritalarını değiştirme gibi geniş bir etki alanına sahip olacaktır. İnsanın doğadan bağımsız, doğa ile uyumsuz; paradoks olarak geliştirdiği çevre anlayışına yapay (kurgusal) çevre veya inşa edilmiş çevre denilmektedir. Günümüzde coğrafya çalışmaları, coğrafi çevre kapsamına yapay çevreleri de dâhil etmek durumundadır. Aynı zamanda insanın doğada ve inşa edilmiş çevrede davranışlarının sistematik olarak ele alınması önemlidir.” (Sayfa 13)

İnsan-mekan etkileşimini vurgulamak adına son dönemde ciddi tartışmalara yol açan ve hayata geçmesi konusunda bir çok bilim insanının çekincesini dile getirdiği bir projenin öğretim programında yer alması doğru değildir.

3. Genel Beceriler – Coğrafya Becerileri (Sayfa 20)

No	Genel Beceriler	Coğrafyaya Ait Beceriler
1	Araştırma	Harita çizme
2	Tartışma	Harita okuma
3	Yorumlama	Küre ve atlas kullanma
4	Karşılaştırma	Grafik çizme ve yorumlama
5	Verileri değerlendirme	Coğrafya okuryazarlığı
6	Gözlem	Mekânsal değişimi algılama
7	Sorgulama	Kesit hazırlama
8	Kanıt kullanma	Coğrafi bilgilerden yeni bilgi üretme
9	Zamanda değişimi algılama	Coğrafi olgu ve olayları sınıflama
10	Çıkarımda bulunmak	Afiş hazırlama
11	Bilgi teknolojilerini kullanmak	Araziyi analiz etme
12	Yaratıcı düşünme	
13	Proje hazırlama	
14	Analiz	
15	Sunum yapma	

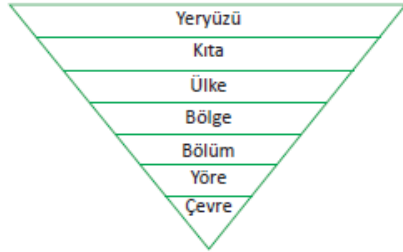
TÜRK COĞRAFYA KURUMU

Turkish Geographical Society

Grafik çizme ve yorumlama ile afiş hazırlama sadece coğrafyaya ait bir beceri değildir. Aynı şekilde kesit hazırlamama becerisi programda yoktur. Programda profil çizme becerisi vardır.

4. “**g-Çevre:** Bölgesel ayrımın en küçük parçasıdır. Sınırlandırmanın tek bir unsurdan oluşan ölçüğe göre yapıldığı bölge birimleridir. Çevre sınırını ayırıcı unsurun fizyolojik olarak gözlemlendiği etki sahası veya gelişme sahası belirler. Yani fiziki olarak gözlemlenemeyen belirsiz olan sahalara çevre kapsamına girmez. Keban Baraj Gölü ve çevresi, mücavir alan planı, nazım imar planı, çevre düzeni planı, Ekvator çevresi gibi kullanımlar bu kapsamda değerlendirilmelidir. Çevre birimi ile civar, dolay, kesim ve mahal genellikle eş anlamlı olarak kullanılmaktadır.” (Sayfa 17)

Bölge ayrımını esas alan sınıflandırmada, büyüklüğe göre coğrafi sınıflandırma aşağıdaki şekilde olmaktadır (Şekil 1):

Şekil 1: Bölge kavramının coğrafi sınıflandırması

Büyükliğe göre yapıldığı yazılan sınıflandırmada, en sonda yer alan “çevre” doğru bir isimlendirme midir? Bunun için verilen “Ekvator Çevresi” örneği büyüklük açısından en sonda mıdır?

5. Değerler (Sayfa 21)

No	Değerler
1	Doğal kaynakların kıymetini bilme
2	Doğal kültürel mirasın korunması
3	Tasarruf etme
4	Kaynakların bilinçli kullanılması
5	Çevrenin korunması
6	Akrabalık bağlarına önem verme
7	Ülkemizin dünya mirasına katkısını önemseme
8	Ülkemizdeki farklı yaşam biçimlerini önemseme/zenginlik sayma
9	Mimari değerlerin korunmasını önemseme
10	Sosyal sorumluluk alma
11	Biyçeşitliliği önemseme
12	Doğal kaynakların korunması

TÜRK COĞRAFYA KURUMU

Turkish Geographical Society

Tutumlar ve değerler konusunda kavram kargaşası bulunmaktadır. Örneğin “ Akrabalık bağlarına önem verme “ bir tutumdur. Değer değildir.

D. AÇIKLANAN VİZYON İLE PROGRAM ARASINDAKİ ÇELİŞKİLİ TUTUMLAR

“VİZYON: Coğrafya Öğretim Programının vizyonu; lise öğrencilerini coğrafya okuryazarı bireyler olarak yetiştirmek biçiminde tanımlanmıştır. Bu bağlamda coğrafi bilgiyi elde eden, sorgulayan, edindiği bilgileri günlük hayatında kullanan, özgüven sahibi, sorun çözen, işbirliğine açık, etkili iletişim kuran, evrensel ve toplumsal değer yargularını, göstergelerini, ritüellerini analiz eden, coğrafi sunum tekniklerinden yararlanarak sürdürülebilir kalkınma için yaşam boyu öğrenmeyi savunan, coğrafya okuryazarı bireyler; aynı zamanda coğrafya bilimine ilişkin bilgi, beceri, tutum ve değere sahiptir.”

“Dünyayı diğer gezegenlerden ayıran en büyük özellik ise evrende canlı bulunan vegâne gezegen olmasıdır. Ayrıca hiçbir gezegen dünya benzeri bir atmosfere sahip değildir.” (Sayfa 5)

Evrendeki araştırmaların hızla ilerlediği günümüzde kesin yargılar içeren ifadeler ile öğrencilerin sorgulama becerilerinin önüne geçilmemelidir.

Yukarıdaki altı çizili ifadelerin kullanımı öğrencilerin sorgulama becerilerini yok etmektedir.

Bu şekildeki mutlak dogrular “NEDEN YENİ COĞRAFYA ÖĞRETİM PROGRAMI” başlığı altında belirtilen “IBM’in yaptığı araştırmaya göre (2006), dünyada toplam bilgi miktarı her 11 saatte yaklaşık 2’ye katlanıyor. Bu süreçte doğru bildiklerimiz yanlışlanmakta, eksik bildiklerimiz tamamlanmakta, yanlış bildiklerimiz doğru hale gelebilmektedir. En önemlisi bilgi alanı yeni bilgiler ile genişlemektedir” cümleleri ile çelişmektedir.

“Yer yuvarını Anlamak Mavi Gezegen” başlığı altından “Güneş ile en yakın olduğu noktaya geldiğinde ortalama hızı 960 km/sn artar ancak biz dünyanın dönüşünü hissetmeyiz. Çünkü dünya ile birlikte atmosfer de dönmektedir” Atmosferde yeryüzü ile birlikte döndüğü için biz dünyanın döndüğünü hissetmeyiz görüşü yanlıştır. Burada dünyanın büyüklüğü önemlidir. Ayrıca dünya kavramı yeryüzü ve atmosferi de kapsar. Dünya ve atmosferi ayrı düşünemeyiz.

Bu konunun anahtar kelimeleri arasında sayılan jeoantiklinal ve jeosenklinal kavramı çok eski bilgilerdir. Levha tektoniği teorisinde bu kavramların yeri yoktur.

E. COĞRAFİ SİSTEMATİK VE TEMATİK COĞRAFYA ÖĞRETİMİ

1. *“Coğrafi sistematiği dikkate alarak tematik temelli öğretime geçerek coğrafyada güncel, yeni, teknoloji ve coğrafya okuryazarlığını teşvik eden öğretmen modeline geçişi destekleyecektir.”*

“Tematik Coğrafya öğretimi, öğrencilerin edindiği coğrafi bilgileri günlük yaşamında hem uygulayarak hem yaşayarak derse olan ilgisini canlı tutacak hem de dersi daha çekici hale getirecektir.” (Sayfa 8)

TÜRK COĞRAFYA KURUMU

Turkish Geographical Society

“Öğretim Programının Kapsamı ve Genel Örüntüsü” başlığı altında verilen yukarıdaki açıklamadan yola çıkarak “Coğrafi Sistematik” ve “Tematik Temelli Öğretim”in esasları hakkında gerekli ve yeterli açıklamaya yer verilmediği görülmektedir.

Öğretim tasarımı gerçekleştirilirken yapılandırmacılığa uygun olarak tematik bir öğrenme yaklaşımına yer verildiği belirtilmiştir. Ancak; “tema” disiplinler üstü birleşik bir kavramı ifade etmektedir ve tematik yaklaşım farklı disiplinleri bir tema ya da konu etrafında ilişkilendirerek kavramları bir bütünün içinde ele almayı gerektirir.

“Hayat Bilgisi” ve “Sosyal Bilgiler” gibi birden çok disiplini içeren ders programlarında tematik yaklaşıma yer verilirken Coğrafya dersi için bu tarz bir yaklaşımın uygunluğu tartışmalıdır.

“Modüler Programlama Yaklaşımı”nın kullanılması ile birlikte beceriye dayalı ders içeriklerinin düzenlendiğinin belirtilmesi daha yerinde olacaktır.

2. “Hava-su-toprak ve bitki birbirinden ayrılmaz bir sistemin temel parçalarıdır. Bu nedenle döngülerin tam anlaşılabilmesi için birlikte değerlendirilmesi pedagojik olarak doğru bir yaklaşımdır. Coğrafya öğretim programında bu sistem, basamak anlayışı ile yapılandırılarak sınıflara dağıtılmış ve bir bütünün parçası olarak görülebilmesi için gerekli vurgular yapılmıştır. (Sayfa 12)

Yukarıdaki alıntıda bahsedildiği üzere “Doğadaki Zenginlik: Hava-Su-Bitki-Toprak” teması oluşturulmuş ve sınıflara dağılım aşağıdaki gibi gerçekleştirilmiştir:

- 9.4.1 Yaşam Kaynağımız: Güneş ve Hava Okyanusu: Atmosfer
9.4.2 Troposferde Neler Oluyor: Hava ve İklim
- 10.4.1 Karasal Su Sistemleri: Yüzey ve Derinlik Suları
- 11.4.1 Besin Zincirinin İlk Halkası: Bitki Toplulukları
- 12.4.1 Yerkabuğunun Canlı Örtüsü: Topraklar

Yukarıdaki alıntıda altı çizili ifadeler ile bir bütün olduğu ve bir tema altında birleştirildiği sürekli vurgulanan hava-su-toprak ve bitki başlıklarının basamak anlayışı ile yapılandırılarak sınıflara dağıtılması hiçbir anlam ifade etmemektedir. Özellikle 9 ve 10. Sınıf Coğrafya derslerinin “zorunlu”, 11 ve 12. Sınıf Coğrafya derslerinin “seçmeli” ders statüsünde olması, seçmeli Coğrafya dersleri almayacak olan öğrencilerde bu bütünlüğün hiçbir şekilde oluşturulamayacak olmasını doğurmaktadır.

Hava –Su-Bitki-Toprak şeklindeki bir dizilimde coğrafi süreç açısından hatalıdır. Toprak konusu bilinmeden bitki konusunun öğrenilmesi zordur. Biti ve toprak konuları yer dğıştirmelidir.

3.

Sınıf Seviyesi	Kazanım Sayısı	Haftalık Ders Saati	Öngörülen Yıllık Toplam Ders Saati
9. Sınıf Coğrafya	35	2	66
10. Sınıf Coğrafya	37	2	66
11. Sınıf Seçmeli Coğrafya	51	4	132
12. Sınıf Seçmeli Coğrafya	47	4	132

TÜRK COĞRAFYA KURUMU

Turkish Geographical Society

“Haftalık Ders Çizelgesi” dağılımına göre şekillenen yukarıdaki tabloda ayrıca kazanım sayılarına da yer verilmiştir.

9 ve 10. Sınıf Coğrafya derslerinin “zorunlu”, 11 ve 12. Sınıf Coğrafya derslerinin “seçmeli” ders statüsünde olması sebebiyle öğrencilerin kazanması beklenen temel coğrafi becerilerin belirlenmesi ve bu becerilerin “Zorunlu Coğrafya” öğretim programlarının içerisinde yer alması önem taşımaktadır.

Ancak görülen o ki “temel coğrafi becerilerin belirlenmesi” hususunda bazı fikir ayrılıkları oluşmaktadır. Ek olarak öğretim programının “tematik öğrenme yaklaşımı” ve “basamak anlayışı” bütünlük oluşturulması aşamasında yetersiz kalmaktadır.

4. Uzun yıllardır Coğrafya öğretmenlerinin 9. Sınıf Coğrafya Öğretim Programı içeriğinin yoğun olduğu yönündeki söylemleri zaman zaman dikkate alınsa da bu sınıf düzeyinde arzulan kazanım hedeflerine ulaşılmadığı gözlenmektedir. Bu durum göz önünde bulundurularak bazı temalar için öngörülen ders saatlerinin yetersiz kalma riski bulunmaktadır. (özellikle “9.3 Yeryuvarını Anlamak” ve “9.4 Doğadaki Zenginlik:Hava-Su-Bitki-Toprak” tema içerikleri için)

5. Temaların içerisinde Türkiye özelinde değerlendirmelerin yapılması bütünlük bir yapılanma ile genelden özele doğru örnek olay incelemesi modeliyle ders dizaynları gerçekleştirilebilmesine olanak verebilecektir. Bu durum olumlu bir gelişme olacaktır.

6. Her sınıf düzeyinde son olarak verilen “Çok Geç Olmadan: Afetler ve Ortam Sorunları” teması içeriğinin günümüz yaklaşımlarına uygun olarak dizayn edildiği ve öğrencilerin bu başlıklara ilişkin farkındalıklarının artırılması yönünde çok yararlı olacağı beklentisi oluşmaktadır. Ancak 11 ve 12. Sınıf düzeyinde “Seçmeli Coğrafya” dersi içeriğinde yer alan “Ortam Sorunları” başlığını tüm öğrencilerin ulaşamayacak olması üzücüdür.

Aşağıdaki satırlar Meteoroloji Genel Müdürlüğü’nün “Meteoroloji ve Sağlık” isimli web sayfasından (<http://www.mgm.gov.tr/genel/saglik.aspx?s=123>) alınmıştır.

İklim değişikliği son yıllarda giderek artmıştır. Sıcak hava dalgaları, yağış, deniz seviyesinin yükselmesi, insan sağlığını direkt etkilemektedir. Bununla birlikte, su ve besin kalitesi, tarım, kan emilmesi ile geçen hastalıklar, ve diğer bilinen veya bilinmeyen bazı enfeksiyon hastalıkları dolaylı olarak iklim değişikliğinden etkilenmektedir. Kırsal kesimlerden şehirlere göç, şehirleşme, teknoloji, endüstri, toprak kullanım alışkanlıklarının değişmesi iklim değişikliğini hızlandırmaktadır. İklim değişikliği etkilerine bağlı olarak artan bazı doğal afetler, kasırga ve taşkınlar büyük göçlere yol açmaktadır..

İklim değişikliğinin insan topluluklarına ve insan sağlığına etkileri çok genel anlamda ele alınmakta ve spekülasyon yaklaşımlara maruz kalmaktadır. Hastalıklar ve yaşam beklentileri ile ilgili özel projeler yapmak için yeterli veriler yoktur. Bununla birlikte, İklim değişikliğinin insan sağlığı üzerinde etkilerini araştırırken yaş, cinsiyet, temizlik koşulları, sosyoekonomik durum, cilt yapısı, nüfus yapısı ve dağılımının dikkate alınması gerekmektedir.

Bu satırlar aynı zamanda “DOĞADAKİ ZENGİNLİK: HAVA-SU-BİTKİ-TOPRAK” başlığı altında aynen tekrarlanmaktadır. Yani program etik ihlali sorunu taşır haldedir.

7. 10.3.1. kodlu konuda magmatik kayalar, anahtar kelimelerde volkanik kayalar tanımı geçmektedir. Birlik sağlanmalıdır.

TÜRK COĞRAFYA KURUMU

Turkish Geographical Society

8. 12.4.1 kodlu konunun anahtar kelimelerinde zonal, intrazonal, azonal toprak sınıflaması kullanılmıştır. Bu sınıflama 1970 den beri artık kullanılmamaktadır. Yeni sınıflama anlatılmalıdır.

9. Coğrafya Öğretiminin Genel Amaçları; 1.2.3. maddelerine göre Coğrafya dersleri bütün sınıfların Haftalık Ders Programlarında zorunlu olmalıdır.

10. Öğretim Programının Kapsamı ve Genel Örüntüsü; 3. Maddede “*Temalar belirlenirken sürdürülebilirlik yaklaşımı benimsenmiş, ancak tekrar gerektirmeyen bir anlayış üzerine kurgulanmıştır.*” olarak ifade edilmektedir. Program bütünlüğü bakımından 11 ve 12. Sınıf Coğrafya dersleri Haftalık Ders Programlarında zorunlu olmalıdır.

11. 9.1 Niçin Coğrafya Öğrenmeliyiz? Anahtar Kelimeler/Kavramlar “Coğrafya, gözlem, tasvir, etkileşim (yer bilimleri, fen bilimleri, sosyal bilimler, mühendislik), coğrafi bilinç, coğrafi farkındalık, coğrafi bakış.” Coğrafyanın Sayısal Bilimlerle zorunlu ilişkisini ortaya koymaktadır.

12. 10.5 Türkiye’de Göçler; Anahtar Kelimeler/Kavramlar’a İskân Sorunları eklenebilir.

13. 11.6 Şehir tanımı yapılmalı. Nicelik, nitelik kavramlarına yer verilebilir.

14. 11.7, 11.9, 11.10 Sayısal öğrencileri için zorunlu sayılmalıdır. Şehir Plancılığı, Yerel Yönetim uygulamaları, Ulaşım-Trafik sorunlarına yer verilebilir.

15. 12.2, 12.8, 12.9, 12.10 Sayısal öğrenciler zorunlu bilgi olmalıdır.

16. Örneğin Mühendislik ve Tıp gibi sayısal ağırlıklı sınav ile öğrenci alan Lisans programlarında öğrenim gören öğrenciler Coğrafya Öğretiminin Genel Amaçlarına göre eksik bilgi ile mezun olmakta, başlangıçta yer alan “*Yeryüzü ve insan bir değişim içindedir. Değişimin ürettiği dinamizm, dünyada hemen her süreçte ve her mekanizmada görülen temel bir olgudur. İnsanın yeryüzünde oluşturduğu süreçlere ve değişime eşlik etmek doğal mantıklı bir yöntem olarak önümüzde durmaktadır.*” ifadesi ile bütünlük sağladığı düşünülmelidir.